

УДК 378.011.3-051:81:37.018.43

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-104>

Олена САЛІ,

orcid.org/0000-0003-4818-5895

викладач кафедри романо-германських мов та методики навчання іноземних мов

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

(Ізмаїл, Одеська область, Україна) lenasali2002@gmail.com

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

У статті розглянуто основні поняття, переваги та характерні особливості сучасного дистанційного навчання у процесі формування іншомовної соціокультурної компетентності майбутніх філологів. Проводиться обґрунтування актуальності та доцільності використання дистанційних технологій у навчальному процесі. Дистанційне навчання іноземної мови майбутніми філологами в умовах сучасності проводиться з використанням сучасних дистанційних освітніх технологій.

Метою статті є розгляд розширення функцій дистанційного навчання як інструменту освітнього процесу, а також збереження та підвищення мотивації студентів до навчання у процесі формування іншомовної соціокультурної компетентності. Проаналізовано основні електронні освітні ресурси такі як вебінари, блоги, відео конференції та інші. Дистанційне навчання – це сучасна реальність, яка є важливою частиною та доповненням до традиційної форми навчання сучасного студента та розширює можливості класичного університетського навчання. Для дистанційного навчання іноземних мов особливістю психолого-педагогічних умов здійснення навчального процесу є процес спілкування між викладачем та студентом, що здійснюється через комп'ютерні комунікації. Дистанційне навчання дає можливість постійного та динамічного телекомунікаційного зв'язку на відстані студента та викладача. Наголошується на ефективності застосування таких прийомів роботи, як навчальні комп'ютерні програми, використання соціальних мереж, електронної пошти, електронної дошки оголошень, проведення відео конференцій, розробка та реалізація курсів у різних системах. За умови дистанційного навчання активна роль викладача не зменшується, оскільки він має визначити рівень знань здобувача та прийняти рішення щодо коригування програми навчання з тим, щоб домогтися найкращого засвоєння пройденого матеріалу. За потреби студент може отримати консультативну допомогу викладача, спілкуючись з ним в онлайн режимі, безпосередньо використовуючи інтернет як засіб зв'язку (web-чат, IRC, ICQ, інтерактивне TV, web-телефонія, Telnet).

***Ключові слова:** дистанційне навчання, іншомовна соціокультурна компетентність, інтерактивні елементи, технологія, комбінований підхід, електронні освітні ресурси.*

Olena SALLI,

orcid.org/0000-0003-4818-5895

Lecturer at the Department of Romano-Germanic Philology and Methods of Teaching Foreign Languages

Izmail State Humanities University

(Izmail, Odesa region, Ukraine) lenasali2002@gmail.com

DISTANCE LEARNING AS ONE OF THE FORMS OF FORMATION FOREIGN LANGUAGE'S SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE PHILOLOGISTS

The article considers the basic concepts, advantages and characteristics of modern distance learning. The relevance of the use of distance technologies in education is substantiated. Distance learning of a foreign language by future philologists in modern conditions is carried out using distance learning technologies.

The aim of the article is to consider the expansion of the functions of distance learning as a tool of the educational process, as well as maintaining and increasing the motivation of students to learn in the process of forming foreign socio-cultural competence. The main electronic educational resources such as webinars, blogs, video conferences and others are analyzed. Distance learning is a modern reality that is an important part and complement to the traditional form of modern student learning and expands the possibilities of classical university education. For distance learning of foreign languages, a feature of the psychological and pedagogical conditions of the educational process is the process of communication between teacher and student, which is carried out through computer communications. Distance learning allows for constant and dynamic telecommunications at a distance between student and teacher. Emphasis is placed on the effectiveness of such techniques as computer training programs, the use of social networks, e-mail, electronic bulletin boards, video conferencing, development and implementation of courses in various systems. In the case of distance learning, the active role of the teacher is not reduced, as he must determine the level of knowledge of the applicant, and decide to adjust the curriculum in order to achieve the best mastery of the material. If necessary, the student can get advice from the teacher, communicating with him online, directly using the Internet as a means of communication (web-chat, IRC, ICQ, interactive TV, web-telephony, Telnet).

***Key words:** distance learning, foreign language socio-cultural competence, interactive elements, technology, combined approach, electronic educational resources.*

Постановка проблеми. Знання іноземної мови в даний час усвідомлюється як імперативний атрибут фахівця у будь-якій галузі знань. Випускник ВНЗ повинен не лише отримати спеціальні мовні знання з усіх напрямків обраної спеціальності, а й уміти розпізнавати лексико-граматичні конструкції, володіти соціокультурною компетентністю та всіма типами читання літератури за спеціальністю, володіти прийомами реферування та анування тощо. У процесі навчання відбулося розширення функцій дистанційного навчання як інструменту освітнього процесу, що дало змогу викладачам брати до уваги під час проведення вебінарів різний рівень знань студентів, орієнтуючись на результати, досягнуті студентами на освітніх платформах Moodle, Google Classroom, Zoom та інші.

Таким чином можна сказати, що спостерігається зміна пріоритетів при оцінці ролі дистанційного навчання в освітньому процесі. Дистанційне навчання перестає виконувати допоміжну функцію та поступово починає грати провідну роль у сучасній системі освіти. В умовах існування інформаційного суспільства, поряд із традиційними формами навчання все частіше застосовують сучасні способи, що базуються на таких технологіях, як дистанційне навчання із застосуванням вебінарів, орієнтованих на індивідуальні потреби студента та рівень його знань, що дає можливість зробити освітній процес більш гнучким, універсальним та особистісно-орієнтованим. З розвитком інформаційних технологій, локальних мереж з'явилися нові можливості навчання, які дають змогу підтримувати освітній процес на належному рівні.

Мета роботи – проаналізувати важливість та основні види дистанційного навчання як одну з форм формування іншомовної соціокультурної компетентності майбутніх філологів.

Формулювання цілей дослідження. На перший план вступає доцільність аналізу основних видів та методів ведення дистанційного навчання у навчальному процесі у ВНЗ. Також визначається роль та місце дистанційного навчання на ряду з традиційною формою навчання.

Методологія дослідження полягає в застосуванні методів об'єктивності, аналізу та синтезу інформації та джерел. Зазначений методологічний підхід дає змогу розкрити та піддати аналізу форми дистанційного навчання, їх взаємодію і роль у навчальному процесі студентів.

Наукова новизна статті полягає в розширенні понять та уявлень про роль дистанційного навчання у формуванні іншомовної соціокультурної компетентності майбутніх філологів.

Аналіз досліджень. Вивчення, удосконалення методів дистанційного навчання є актуальною темою сучасних методистів та дослідників. Про це пишуть у закордонній літературі. Наприклад, Luis Miguel Dos Santos (Santos, 2020) звертає увагу на те, що пошук оптимальних та ефективних методик та стратегій навчання є невід'ємною частиною викладання іноземних мов. У наші дні все більшої популярності набуває онлайн-навчання. Reni Puspitasari Dwi Lestariyana і Handoyo Puji Widodo (Lestariyana, 2018) відзначають, що в цифрову епоху сучасні студенти мають величезний досвід активного використання цифрових технологій через такі ресурси, як Facebook, Instagram, блоги і WhatsApp. Для них онлайн середовище є звичним.

Нині відбувається безперервне вдосконалення існуючих засобів дистанційного навчання. Нові форми мають ряд переваг, які, за словами Боуена, Вільям Г., привели до значних поліпшень в академічній інфраструктурі і дозволили значно заощадити час для отримання нової інформації (Боуен, 2018).

Дослідженням освітньої платформи Moodle займалися Sanchez R.A., Hueros A.D. (Sanchez, 2010), Machado M., Tao E. (Machado, 2007), Suvorov R. (Suvorov, 2010) та інші автори. Carolina Costaa, Helena Alvelosa, Leonor Teixeira у своєму дослідженні, спрямованому на аналіз функціональних можливостей та інструментів платформи Moodle та їх використання студентами, зазначають, що дана онлайн-платформа відкриває для тих, хто навчається багато можливостей для ефективного навчання (Costaa, 2012). Так, платформа Moodle містить модулі, які дозволяють створювати освітні ресурси, здійснювати комунікацію між учасниками освітнього процесу, давати об'єктивну оцінку діяльності та ін.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання – це не тільки нова форма навчання, а й нова форма освіти. Дистанційне навчання забезпечує можливості:

- швидкої передачі на будь-якій відстані будь-якого виду інформації (візуальної та звукової, статичної та динамічної, текстової та графічної);
- зберігання інформації в пам'яті комп'ютера протягом потрібного часу, її редагування, обробку, роздрукування;
- інтерактивності, за допомогою спеціально створеної для цього мультимедійної інформації та оперативного зв'язку з викладачем;
- доступу до різних джерел інформації;
- роботи із цією інформацією.

Засобом дистанційного навчання є електронний або програмований підручник. Матеріал

такого підручника складено з урахуванням принципів програмування управління процесом засвоєння знань. З одного боку, електронний підручник дозволяє задовольняти провідним дидактичним принципам: наочності, свідомості, науковості, активності, послідовності та систематичності. З іншого боку, відповідає сучасним вимогам особистісно-орієнтованого підходу у методиці викладання іноземних мов.

Основна мета дистанційного навчання – це формування сталої мотивації через активну участь студентів та викладача у навчальному процесі. Забезпечувати якісне покращення результатів навчальної діяльності можна лише при розумному об'єднанні накопичених методів, особистого досвіду та сучасних технологій. Переваги дистанційного навчання наочні – це можливість диференційованого та індивідуального навчання для всіх студентів (у тому числі з обмеженими можливостями здоров'я, територіальною доступністю навчання у рейтингових університетах країни тощо);

- інтерактивність;
- якість тестів;
- наочність;
- виправданість застосування аудіо, відео;
- можливість використання цього виду навчання для роботи з обдарованими студентами;
- дистанційна участь у олімпіадах, конкурсах, конференціях.

До основних інноваційних якостей дистанційного навчання відносяться:

1) забезпечення всіх компонентів освітнього процесу: здобуття інформації, практичні заняття, атестація (контроль навчальних досягнень);

2) інтерактивність, що забезпечує різке розширення можливостей самостійної навчальної роботи з допомогою використання активно-діяльнісних форм навчання;

3) можливість більш повноцінного навчання поза аудиторією.

Характерними рисами дистанційного навчання є:

– гнучкість – які навчаються в основному не відвідують регулярні заняття, а навчаються в зручний для себе час, в зручному місці і в зручному темпі;

– економічна ефективність – середня оцінка світових освітніх систем показує, що дистанційне навчання обходиться дешевше традиційних форм;

– нова роль викладача – на нього покладаються такі функції, як координування пізнавального процесу, коригування курсу, консультування, керівництво навчальними проектами, допомога у професійному самовизначенні;

– спеціалізований контроль якості – як форми контролю використовуються дистанційно організовані іспити, співбесіди, практичні, курсові та проектні роботи, екстернат, комп'ютерні інтелектуальні тестуючі системи.

Серед усіх технічних засобів, які є органічним компонентом навчального процесу, комп'ютер сьогодні є найважливішим у процесі навчання іноземних мов. Дослідження авторки С.В. Тітової свідчать про те, що застосовувані адекватним чином сучасні комп'ютерні технології, зокрема Інтернет, можуть істотно сприяти ефективності викладання та вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах (Тітова, 2003:195).

Одним із основних завдань викладача у процесі дистанційного навчання є створення власних веб-сторінок, різних конференцій, класів та інше. І все це за допомогою інформаційно-комунікативних технологій, які в наших реаліях відіграють важливу роль у викладанні і навчанні іноземних мов.

Засобами інформаційно-комунікативних технологій при дистанційному навчанні є:

- дистанційні курси;
- електронна пошта;
- форум та блоги;
- чат;
- теле-і відео-конференції.

Розглянемо основні платформи для організації дистанційного навчання.

Платформа Moodle (<https://moodle.org/>) – безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії викладача, студентів та адміністрації закладу освіти. Зокрема, надає можливість подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, веб-сторінка; заняття як сукупність веб-сторінок з можливим проміжним виконанням тестових завдань); здійснювати тестування та опитування школярів з використанням питань закритого (множинний вибір правильної відповіді та зіставлення) і відкритого типів; студенти можуть виконувати завдання з можливістю пересилати відповідні файли. Крім того, система має широкий спектр інструментів моніторингу навчальної діяльності студентів, наприклад: щодо загального часу роботи студентів з конкретним навчальним предметом, відповідними темами або складниками навчального матеріалу, загальної успішності студентів або групи в процесі виконання тестових завдань тощо. Moodle має у своєму інструментарії:

- форми здавання завдань;
- дискусійні форуми;

- завантаження файлів;
- журнал оцінювання;
- обмін повідомленнями;
- календар подій;
- новини та анонси;
- онлайн-тестування;
- Вікі-ресурси.

Наразі ця платформа є найефективнішою та найуживанішою, бо дає змогу викладачу все контролювати та перевіряти роботи в зручний для нього час.

Наступна платформа Google Classroom (<https://classroom.google.com>) – це сервіс, що пов’язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео, текстову та графічну інформацію. Викладач має змогу проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організовувати ефективне спілкування зі студентами в режимі реального часу. Основним елементом Google Classroom є групи. Функціонально групи нагадують структурою форуми, оскільки вони дозволяють користувачам легко відправляти повідомлення іншим користувачам. Завдяки сервісу для спілкування Hangouts студенти та викладач мають змогу вести онлайн-бесіди в режимі реального часу з комп’ютера або мобільного пристрою, учасники команди можуть показувати свої екрани, дивитись і працювати разом над усім. Така трансляція автоматично публікуватиметься на YouTube-каналі. Також платформа дозволяє за допомогою Google-форм збирати відповіді студентів і потім проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

Ще одна платформа – Zoom (zoom.us/download). Це сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей. Для цього потрібно створити обліковий запис. Безкоштовна версія програми дозволяє проводити відеоконференцію тривалістю 40 хвилин, однак на період пандемії сервіс зняв це обмеження. Zoom підходить для індивідуальних та групових занять. Користувачі можуть використовувати додаток як на комп’ютері, так і на планшеті чи смартфоні. До відеоконференції можуть підключитися будь-які користувачі за посиланням або ідентифікатором конференції. Заняття можна запланувати заздалегідь, а також зробити посилання для постійних зустрічей у певний час. У платформу вбудована інтерактивна дошка, яку можна демонструвати студентам. Крім того, є можливість легко й швидко перемикається з демонстрації екрана на інтерактивну дошку.

За традиційного навчання викладач може імпровізувати, планувати кожне заняття. У разі ж дистанційного навчання мають місце свої особливості та труднощі. Готовий традиційний підручник не можна просто розмістити у мережі. Потрібно продумати структуру подачі матеріалу, розробити візуальні засоби, визначити інтерактивні елементи.

Комбінація форм дистанційного навчання вимагає виявлення видів робіт, що найбільше підходять для тієї чи іншої форми, та їх чіткого розподілу по всьому курсу навчання. Швидкий розвиток технологій зумовлює постійне вдосконалення освітніх програм, які, своєю чергою, потребують постійного вдосконалення викладачів, підвищення їхньої кваліфікації. Сучасна методика викладання іноземної мови в системі дистанційної освіти має на увазі велику самостійну роботу студентів, чому сприяє створення цілих сайтів, на яких крім навчальних програм можна розміщувати довідкову інформацію, новини іноземною мовою, корисні посилання та інші матеріали, розраховані як на студентів, так і на спеціалістів, які бажають підвищити свій рівень володіння іноземною мовою.

Згідно з останніми дослідженнями експертів у галузі дистанційного навчання іноземних мов у ВНЗ, комп’ютерна форма освіти має свою специфіку: для мобілізації зорової та сенсорної пам’яті студентів електронні освітні програми мають бути побудовані, з одного боку, на використанні графічних, візуальних елементів, а з іншого боку, створення середовища для активної взаємодії студентів з електронною програмою (Jun, 1987:39).

Одним із необхідних компонентів ефективного дистанційного навчання іноземної мови майбутніми філологами має бути закладена у структурі навчальної програми мотивація «дізнатися ще». Найбільш повному розвитку такої мотивації сприяє комбінація різних форм дистанційного навчання, оскільки різні форми націлюють і використання різних джерел отримання знань: Інтернет, різні онлайн-програми, включаючи ігри, відео, телебачення, радіо, кіно, книги. Дуже корисно включати курс навчання іноземної мови в так звані «міста знань», які є віртуальними комплексами для вивчення різних освітніх дисциплін. Здійснюючи віртуальні «прогулянки» по «міських кварталах», що відповідають різним галузям людських знань, студенти чітко простежують міжпредметні та соціокультурні зв’язки, що часто є потужним стимулом до вивчення іноземної мови та культури інших країн.

Висновки. Через війну відзначимо, що дистанційне навчання – це нова форма активної діяльності

студента з освоєння тієї чи іншої навчальної дисципліни. Наявність величезної кількості сучасних прийомів навчання іноземних мов у дистанційному форматі дозволяє зробити навчальний процес не лише цікавим, а й продуктивним. Серед найбільш поширених прийомів можна назвати такі: навчальні комп'ютерні програми, використання соціальних мереж, електронної пошти, електронної дошки оголошень, проведення відеоконференцій, розробка та реалізація курсів у різних системах.

Сучасність диктує свої правила у всіх сферах діяльності. Нам необхідно визнати, що дистанційна освіта чи онлайн-навчання стає реальністю вищої школи. Проте воно вимагатиме перепідготовки викладацького складу, коригування програм навчання, оснащення університетів сучасними засобами для дистанційного навчання,

підключення ІТ-фахівців для створення електронних курсів, журналів, відомостей та ідентифікації студента.

Дистанційне навчання – це сучасна реальність, без якої освіта ХХІ століття немислима, але необхідно відзначити, що вона може бути лише частиною або доповненням до традиційної форми навчання сучасного студента, але не замінити її на 100%.

Незважаючи на популярність та загальне схвалення цього виду навчання, всі студенти сходяться на думці, що онлайн-навчання не зможе замінити «живого» спілкування між викладачем та студентом, створити атмосферу академічного середовища, замінити колектив та дружнє спілкування між студентами; його завдання лише доповнити та розширити можливості класичного університетського навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боуэн Уильям Г. Высшее образование в цифровую эпоху / Уильям Г. Боуэн при участии Келли Э. Лэк; предисловие Кевина М. Гатри; перевод с английского Д. Кралечкина. М.: Изд. дом «Высш. шк. Экономики», 2018. 222 с.
2. Долинський Є. В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / за заг. ред. проф. Матвієнко О. В. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*: Збірник наукових праць. К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. Вип. 42. С. 202-207.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні : затверджено Постановою МОН України В. Г. Кременем 20 грудня 2000р. Київ. URL: <http://uuite.kpi.ua/2019/06/03/1598/> (дата звернення: 10.05.2022).
4. Морзе Н. В. Інформаційні технології в навчанні: навч. посіб. / за ред. Н. В. Морзе. К.: Видавнича група ВНУ, 2004. 240 с.
5. Осадчий В. В. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої педагогічної школи. *Педагогічний процес: теорія і практика* : Збірник наук. праць. К.: Видавництво П/П «ЕКМО», 2009. Вип. 2. С.190-207.
6. Титова С. В. Ресурси и службы Интернета в преподавании иностранных языков. М.: Издательство Московского университета, 2003. 267 с.
7. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? веб-сайт. URL: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vyshha-osvita-jakvona-prazjuje>. (дата звернення: 12.05.2022).
8. Carolina Costaa, Helena Alvelosa, Leonor Teixeiraa. The use of Moodle e-learning platform: a study in a Portuguese University. *CENTERIS 2012 Conference on ENTERprise Information Systems*. Published by Elsevier Ltd. Selection and/or peer review under responsibility of CENTERIS/SCIKA – Association for Promotion. and Dissemination of Scientific Knowledge. Portugal. 2012. P. 334-343. DOI: 10.1016/j.protcy.2012.09.037
9. Jun H. A. Video and Computer. Aided Course. *English Language Teaching Journal*, 1987. V. 41. №1. P. 37-45.
10. Luis Miguel Dos Santos. The Discussion of Communicative Language Teaching Approach in Language Classrooms. *Journal of Education and e-Learning Research*. 2020. Vol. 7. № 2. P. 104-109. DOI: 10.20448/journal.509.2020.72.104.109
11. Machado M., Tao E. Blackboard vs. Moodle: Comparing User Experience of Learning Management Systems. *37th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference*, 2007. P. 7-12.
12. Reni Puspitasari Dwi Lestariyana, Handoyo Puji Widodo. Engaging young learners of English with digital stories: Learning to mean. *INDONESIAN JOURNAL OF APPLIED LINGUISTICS*. Vol. 2018 № 2, September. P. 489-495. URL: <http://ejournal.upi.edu/index.php/IJAL/article/view/13314>. DOI: 10.17509/ijal.v8i2.13314 (Last accessed: 12.05.2022).
13. Sanchez R. A., Hueros A. D. Motivational factors that influence the acceptance of Moodle using TAM. *Computers in Human. Behavior*. 2010. Vol. 26(6). P. 1632-1640.
14. Suvorov R. Using Moodle in ESOL writing classes – TESL-EJ. *The Electronic Journal for English as a Second language*. 2010. Vol. 14(2). P. 1-11. URL: <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume14/ej54/ej54m1/> (Last accessed: 12.05.2022).

REFERENCES

1. Bouen Uilyam G. *Vyishee obrazovanie v tsifrovuyu epohu* [Higher education in the digital age] / Uilyam G. Bouen pri uchastii Kelli E. Lek; predislovie Kevina M. Gatri; perevod s angliyskogo D. Kralchikina. M.: Izd. dom «Vyissh. shk. Ekonomiki», 2018. 222 s. [in Russian].
2. Dolynskiy Ye. V. *Dystantsiine navchannia – odna z prohresyvykh form pidhotovky fakhivtsiv* [Distance learning is one of the progressive forms of training] / za zah. red. prof. Matviienko O. V. *Teoretychni pytannia kultury, osvity ta vykhovannia*: Zbirnyk naukovykh prats. K.: Vyd. tsentr KNLU, 2010. Vyp. 42. S. 202-207. [in Ukrainian].

3. *Kontseptsiiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini* [The concept of distance education in Ukraine]: *zatverdzheno Postanovoiu MON Ukrainy V. H. Kremenem 20 hrudnia 2000 r.* Kyiv. URL: <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/> (data zvernennia: 10.05.2022). [in Ukrainian].
4. *Morze N. V. Informatsiini tekhnolohii v navchanni: navch. posib.* [Information technologies in education: a textbook]/ za red. N. V. Morze. K.: Vydavnycha hrupa BHV, 2004. 240 s. [in Ukrainian].
5. *Osadchyi V. V. Suchasni tendentsii vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi vyshchoi pedahohichnoi shkoly* [Current trends in the use of information technology in the educational process of higher pedagogical school]. *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka: Zbirnyk nauk. prats. K.: Vydavnytstvo P/P «EKMO», 2009. Vyp. 2. S. 190-207.* [in Ukrainian].
6. *Titova S. V. Resursi i sluzhby Interneta v predodavanii inostarnnyih yazyikov* [Internet resources and services in foreign language teaching]. M.: Izdatelstvo Moskovskogo universiteta, 2003. 267 s. [in Russian].
7. *Shcho take dystantsiina osvita: yak vona pratsiuie?* [What is distance education: how it works]. veb-sait. URL: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje>. (data zvernennia: 12.05.2022). [in Ukrainian].
8. *Carolina Costaa, Helena Alvelosa, Leonor Teixeiraa.* The use of Moodle e-learning platform: a study in a Portuguese University. *CENTERIS 2012 Conference on ENTERprise Information Systems.* Published by Elsevier Ltd. Selection and/or peer review under responsibility of CENTERIS/SCIKA – Association for Promotion. and Dissemination of Scientific Knowledge. Portugal. 2012. P. 334-343. DOI: 10.1016/j.protecy.2012.09.037.
9. *Jun H. A.* Video and Computer. Aided Course. *English Language Teaching Journal*, 1987. V. 41. №1. P. 37-45.
10. *Luis Miguel Dos Santos.* The Discussion of Communicative Language Teaching Approach in Language Classrooms. *Journal of Education and e-Learning Research.* 2020. Vol. 7. № 2. P. 104-109. DOI: 10.20448/journal.509.2020.72.104.109.
11. *Machado M., Tao E.* Blackboard vs. Moodle: Comparing User Experience of Learning Management Systems. *37th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference*, 2007. P. 7-12.
12. *Reni Puspitasari Dwi Lestariyana, Handoyo Puji Widodo.* Engaging young learners of English with digital stories: Learning to mean. *INDONESIAN JOURNAL OF APPLIED LINGUISTICS.* Vol. 2018 № 2, September. P. 489-495. URL: <http://ejournal.upi.edu/index.php/IJAL/article/view/13314>. DOI: 10.17509/ijal.v8i2.13314 (Last accessed: 12.05.2022).
13. *Sanchez R. A., Hueros A. D.* Motivational factors that influence the acceptance of Moodle using TAM. *Computers in Human. Behavior.* 2010. Vol. 26(6). P. 1632-1640.
14. *Suvorov R.* Using Moodle in ESOL writing classes – TESL-EJ. *The Electronic Journal for English as a Second language.* 2010. Vol. 14(2). P. 1-11. URL: <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume14/ej54/ej54m1/> (Last accessed: 12.05.2022).